

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2022;15(3):398-406

doi: 10.26559/mersinsbd.1024676

Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinde yeme davranış bozukluklarının değerlendirilmesi

 Pınar Sökülmez Kaya¹, Yasemin Açar²

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Samsun, Türkiye

² Gazi Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

Öz

Amaç: Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinde yeme davranış bozukluklarının değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 201 kadın, 9 erkek olmak üzere toplam 210 gönüllü öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilere demografik özellikler, antropometrik ölçümler, Yeme Tutum Testi (YTT-40), Ortoreksiya-15 Ölçeği (ORTO-15) ve Bulimic Investigatory Test Edinburgh Testi'nden (BITE) oluşan anket formu uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 24.0 paket programı ile yapılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puan ortalamaları sırasıyla 12.8±7.8 puan, 37.8±3.4 puan ve 13.5±6.6 puandır. ORTO-15 kesme puanına göre öğrencilerin %73.3'ünün ortorektik olduğu görülmüştür. BKİ arttıkça BITE testi puan ortalamalarının arttığı saptanmıştır. ($p<0.05$). YTT-40 puanı ile ORTO-15 puanı arasında negatif yönlü, BKİ grupları ve BITE puanı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir ($r=-0.246$) ($r=0.437$) ($p<0.05$). **Sonuç:** Bu çalışma sonuçlarına göre yeme tutumundaki bozulmanın ortoreksiya nervoza eğilimindeki artışla ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca tıknırcasına yeme durumunun BKİ artışında etkili bir faktör olduğu görülmüştür. Sağlık ve beslenme alanında eğitim alan Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinin yeme bozuklukları durumu böyle ise diğer üniversite öğrencilerindeki beslenme sorunlarının boyutu daha ciddi olabilir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin yeme tutumları değerlendirilmeli, tüm öğrencilere çocukluk çağından itibaren sağlıklı beslenme ve yeme bozuklukları konusunda beslenme eğitimleri verilerek bu konuda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme ve diyetetik, yeme davranışı bozukluğu, beslenme, öğrenci

Yazının geliş tarihi: 16.11.2021

Yazının kabul tarihi: 22.07.2022

Sorumlu Yazar: Yasemin Açar, Gazi Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Tel: 0312 2162622, E-posta: dytyaseminacar@gmail.com

Evaluation of eating behavior disorders in Nutrition and Dietetics department students

Abstract

Objective: To evaluate the eating behavior disorders in the nutrition and dietetics department students. **Method:** This study was conducted on a total of 210 volunteer students (201 female and 9 male), studying at Ondokuz Mayıs University Department of Nutrition and Dietetics. A questionnaire consisting of demographic characteristics, anthropometric measurements, Eating Attitude Test (EAT-40), Orthorexia-15 Scale (ORTO-15) and Bulimic Investigatory Test Edinburgh Test (BITE) was applied to the students. The analysis of the data was evaluated with the SPSS 24.0 package program. **Results:** The students EAT-40, ORTO-15 and BITE test mean scores were 12.8 ± 7.8 points, 37.8 ± 3.4 points and 13.5 ± 6.6 points, respectively. According to the ORTO-15 cutoff score, 73.3% of the students were found to be orthorexic. It was determined that BITE test mean scores increased as BMI increased ($p < 0.05$). There was a negative correlation between EAT-40 score and ORTO-15 score, and a positive relationship between BMI groups and BITE score ($r = -0.246$), ($r = 0.437$), ($p < 0.05$). **Conclusion:** According to the results of this study, it was found that deterioration in eating attitude was associated with an increase in orthorexia nervosa tendency. In addition, it has been observed that binge eating is an effective factor in increasing BMI. If the eating disorders of the Nutrition and Dietetics department students who are educated in the field of health and nutrition are like this, the extent of the nutritional problems in other university students may be more serious. For this reason, university students' eating attitudes should be evaluated and all students should be informed about healthy nutrition and eating disorders from childhood by giving them nutrition education.

Keywords: Nutrition and dietetics, eating behavior disorder, nutrition, student

Giriş

Yeme bozuklukları, psikolojik, fizyolojik ve davranışsal tanı kriterleri ile değerlendirilen psikiyatrik hastalıklardır. Anoreksiya nervoza (AN), bulimiya nervoza (BN), tıknırcasına yeme bozukluğu, pika ve ruminasyon bozukluğu gibi hastalıklar Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Psikiyatrik Hastalıklar Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı Beşinci Baskısı'nda (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Fifth Edition-DSM-5) yer almaktadır.¹ Sağlıklı beslenme takıntısı anlamına gelen ortoreksiya nervoza (ON) ise DSM-5'e dahil edilmemiştir.²

Yeme bozukluklarının prevalansı, son yıllarda artış göstermektedir. Avrupa'da kadınlar arasındaki yeme bozukluğu prevalansı AN'de %1-4, BN'de %1-2 ve tıknırcasına yeme bozukluğunda %1-4 olarak bulunmuştur. Erkeklerde ise yeme bozuklukları prevalansının %0.3-0.7 arasında olduğu bildirilmiştir.³ Üniversite öğrencilerinde yeme bozukluğu durumunu

değerlendiren bir çalışmada, öğrencilerin %16.2'sinin risk taşıdığı ve bu riskin kadınlarda anlamlı olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır.⁴ Benzer şekilde ülkemizde üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada yeme bozukluğu riskinin %22.8 olduğu bildirilmiştir.⁵

Yeme bozukluklarının oluşumunda fizyolojik, psikolojik ve metabolik olmak üzere çeşitli faktörler rol oynamaktadır. Çevre koşullarının değişmesi ve sosyalleşme ile birlikte gelişen zayıflık algısı, bireylerde yeme bozukluklarına olan eğilimi artırmıştır. Bu nedenle yeme bozukluklarının yönetiminde çeşitli faktörlerin bir arada değerlendirilmesi önem taşımaktadır.⁶

Yeme bozukluklarının tedavisinde doktor, diyetisyen ve terapistlerden oluşan multidisipliner bir yaklaşımın benimsenmesi, erken tanı ve tedavinin sağlanması açısından oldukça önemlidir.⁷ Bu yaklaşımın bir parçası olarak beslenme takibinin yapılması, yeme bozuklukları ve

buna bağlı komplikasyonların önlenmesi bakımından önemli bir rol oynamaktadır.⁸

Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencileri ve diyetisyenlerin ideal vücut ağırlığının korunması konusunda kendilerini baskı altında hissettikleri bildirilmektedir. Bu durum, yeme davranışı bozukluklarına yatkın olabileceklerini göstermektedir.⁹ Bu alanda eğitim gören öğrencilerin sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanmaları; kendi sağlıkları ve topluma rol model olmaları açısından büyük önem taşımaktadır.¹⁰

Bu bilgiler ışığında bu çalışmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencilerinde yeme davranış bozukluklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Kesitsel nitelikteki bu çalışma, Mayıs-Haziran 2021 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde okuyan, çalışmaya katılmaya gönüllü 201 kadın, 9 erkek olmak üzere toplam 210 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmanın yapılabilmesi için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Klinik Araştırma Etik Kurulundan B.30.2.ODM.0.20.08/284-332 sayılı izin alınmıştır. Demografik özellikler, antropometrik ölçümler, YTT-40 testi, ORTO-15 ölçeği ve BITE testi sorularından oluşan anket formu öğrencilere kitle iletişim araçları (e-mail ve Whatsapp) aracılığıyla iletilmiş ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir.

Yeme Tutum Testi (YTT-40)

YTT-40 testi, AN ve BN durumlarının değerlendirilmesinde kullanılan Garner ve Garfinkel tarafından geliştirilmiş ve Savaşır ve Erol tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış bir ölçektir.^{11,12} Ölçek 40 maddeden oluşan, 6'lı likert tipinde bir ölçektir ve kesme noktası 30 puandır. Ölçeğin her bir maddesinden alınan puanlar toplanarak ölçeğin toplam puanı elde edilmekte ve toplam puan yeme bozukluğunun derecesini yansıtmaktadır.¹¹ Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.70'tir.¹² Bu çalışmada ise Cronbach Alfa katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur.

Ortoreksiya-15 Ölçeği (ORTO-15)

ORTO-15 ölçeği, bireylerin ortorektik eğilimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş 15 sorudan oluşan bir ölçektir.¹³ Arusoğlu ve arkadaşları tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır.¹⁴ Ölçek, "her zaman", "sık sık", "bazen" ve "hiçbir zaman" seçeneklerinden oluşmakta ve her soru 1-4 puan arasında puanlandırılmaktadır. Ölçekten en düşük 15, en yüksek 60 puan alınabilmektedir. Ölçeğin değerlendirilmesinde, toplam puan arttıkça ortorektik eğilim azalmakta, puan azaldıkça ortorektik eğilim artmaktadır. ORTO-15 ölçek puanı ≤ 40 olan bireyler ortorektik, >40 puan olan bireyler ise normal olarak kabul edilmiştir.¹³ Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.62'dir.¹⁴ Bu çalışmada ise Cronbach Alfa katsayısı 0.68 olarak bulunmuştur.

Bulimic Investigatory Test Edinburgh Testi (BITE)

BITE testi, bireylerin tıknırcasına yeme durumlarını değerlendirmek amacıyla Henderson ve Freeman tarafından geliştirilmiş olan 33 sorudan oluşan bir ölçektir. Testten en yüksek 30 puan alınabilmektedir. Test sonunda 0-10 puan "tıknırcasına yeme bozukluğu ve normal olmayan yeme davranışı yok", 11-19 puan "tıknırcasına yeme bozukluğu yok ama normal olmayan yeme davranışı var" ve 20 ve üzeri puan "tıknırcasına yeme bozukluğu var" şeklinde sınıflandırılmaktadır.¹⁵

Antropometrik Ölçümler

Beden Kütle İndeksi, vücut ağırlığının (kg) boy uzunluğunun (m) karesine bölünmesi (kg/m^2) ile hesaplanmış ve elde edilen veriler Dünya Sağlık Örgütü sınıflamasına göre gruplandırılmıştır.¹⁶

İstatistiksel Analizler

İstatistiksel analizler SPSS 24.0 (Statistical Package of Social Sciences) programı kullanılarak yapılmıştır. Tanımlayıcı değişkenler ortalama, standart sapma; nominal değişkenler frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Parametrik test varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığını belirlemek amacıyla normallik testi yapılmıştır. Bu testin sonucuna göre, ikiden fazla grup arasındaki farklar Kruskal Wallis

testi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiş ve anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Öğrencilere ait demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur. Çalışmaya 210 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilerin %95.7'si kadın, %4.3'ü erkektir ve %31.9'u 1.sınıf öğrencisidir. BKİ'ye göre değerlendirildiğinde öğrencilerin %82.4'ü

normal aralıkta yer almaktadır. Öğrencilerin yaş, BKİ ve vücut ağırlığı ortalamaları sırasıyla 21.0 ± 3.2 yıl, 23.1 ± 2.9 kg/m² ve 57.1 ± 8.8 kg olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Öğrencilerin YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puan ortalamaları sırasıyla 12.8 ± 7.8 puan, 37.8 ± 3.4 puan ve 10.5 ± 6.6 puan olarak bulunmuştur. YTT-40 ve ORTO-15 puan ortalamalarının kadınlarda, BITE testi puan ortalamalarının ise erkeklerde daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri ve antropometrik ölçümleri

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Erkek	9	4.3
Kadın	201	95.7
Sınıf		
1.sınıf	67	31.9
2.sınıf	58	27.6
3.sınıf	37	17.6
4.sınıf	48	22.9
BKİ Sınıflaması		
Zayıf	22	10.5
Normal	173	82.4
Fazla Kilolu	11	5.2
Şişman	4	1.9
	\bar{x}	SS
Yaş (yıl)	21.0	3.2
BKİ (kg/m ²)	23.1	2.9
Vücut Ağırlığı (kg)	57.1	8.8

kg: Kilogram, m: Metre, cm: Santimetre, \bar{x} : Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puan ortalamaları

	Erkek (n=9)	Kadın (n=201)	Toplam (n=210)
	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
YTT-40	13.1±9.8	15.4±7.0	12.8±7.8
ORTO-15	37.7±3.5	39.5±37.7	37.8±3.4
BITE	15.5±8.9	12.2±6.3	13.5±6.6

YTT-40: Yeme Tutum Testi, ORTO-15: Ortoreksiya Nervoza Ölçeği, BITE: Bulimic Investigatory Test Edinburg, \bar{x} : Ortalama, SS: Standart Sapma

Öğrencilerin YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanlarının kesim noktalarına göre sınıflandırılması Tablo 3'te verilmiştir. Öğrencilerin %73.3'ü ortorektik eğilime sahiptir.

Tıkınırcasına yeme bozukluğu bakımından değerlendirildiğinde öğrencilerin %61.4'ünde normal yeme davranışının olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanlarının kesim noktalarına göre sınıflandırılması

Kesim Noktaları	Erkek (n=9)		Kadın (n=201)		Toplam (n=210)	
	n	%	n	%	n	%
YTT-40						
≤30 Yeme Davranışı Bozukluğu Yok	7	77.8	166	82.5	173	82.4
>30 Yeme Davranışı Bozukluğuna Yatkın	2	22.2	35	17.5	37	17.6
ORTO-15						
≤40 Ortorektik eğilim var	6	66.7	148	73.6	154	73.3
>40 Ortorektik eğilim yok	3	33.3	53	26.4	56	26.7
BITE						
0-10 Normal yeme davranışı TYB yok	3	33.3	126	62.7	129	61.4
11-19 Normal olmayan yeme davranışı, TYB yok	2	22.2	55	27.4	57	27.2
≥20 TYB var	4	44.5	20	10.0	24	11.4

YTT-40: Yeme Tutum Testi, ORTO-15: Ortoreksiya Nervoza Ölçeği, BITE: Bulimic Investigatory Test Edinburg, TYB: Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu, n: Sayı, %: Yüzde

Öğrencilerin Beden Kütle İndeksi Sınıflamasına göre YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanlarının dağılımı Tablo 4'te verilmiştir. BKİ grupları ile YTT-40 ve ORTO-15 puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). BKİ grupları ile BITE testi arasında anlamlı ilişki olduğu görülmekle birlikte BKİ arttıkça BITE testi puan ortalamalarının da arttığı saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4).

Öğrencilerin YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanları arasındaki ilişki Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5'e göre BITE testi ile BKİ arasında pozitif ilişki bulunmaktadır ($r=0.437$) ($p<0.05$). ORTO-15 puanı ile YTT-40 puanı arasında negatif ilişki görülmüştür ($r=-0.286$) ($p<0.05$). Ortoreksiya nervoza puanı arttıkça yeme tutum puanı azalmaktadır. BITE puanı ile YTT-40 puanı arasında pozitif yönde ($r=0.415$), ORTO-15 puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur ($r=-0.162$) ($p<0.05$). BITE puanı arttıkça YTT-40 puanı artmakta, ORTO-15 puanı azalmaktadır (Tablo 5).

Tartışma

Bu çalışma yeme bozuklukları açısından riskli bir grup olan üniversite öğrencilerinin yeme davranışlarını incelemek amacıyla Ondokuz Mayıs

Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde öğrenim gören 201 kadın ve 9 erkek olmak üzere 210 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Çalışmada erkek öğrenci sayısının daha az olmasının nedeni, Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nü tercih eden erkek sayısının düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin BKİ ortalaması 23.1 ± 2.9 kg/m^2 olup öğrencilerin %10.5'i zayıf, %82.4'ü normal ağırlıkta, %5.2'si fazla kilolu ve %1.9'u obezdir ve öğrencilerin BKİ'leri genel olarak normal aralıktadır. Dege (2008) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin %9.6'sının zayıf, %84'ünün normal ve %6,4'ünün fazla kilolu BKİ aralığında olduğu bulunmuştur.¹⁷ BKİ değerleri bu çalışmadaki BKİ dağılımına benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun normal BKİ'ye sahip olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Öğrencilerin YTT-40 puan ortalamaları 12.8 ± 7.8 , ORTO-15 puan ortalamaları ise 37.8 ± 3.4 olarak bulunmuştur. Usta ve ark.¹⁸ 2015 yılında yaptığı çalışmada öğrencilerin YTT-40 puanını 15.6 ± 8.50 , Duran¹⁹ ise 2016 yılında yaptığı çalışmada YTT-40 puanı ortalamalarının 18.43 ± 10.56 olduğunu bildirmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin

ORTO ölçeği ortalaması ise 26.9 ± 5.11 olarak bulunmuştur.¹⁹ Bu çalışmadaki öğrencilerin ortorektik eğiliminin benzer özellikteki öğrencilerle yapılan çalışmadaki²⁰ ortorektik eğilimle yaklaşık olarak aynı olduğu, Duran tarafından hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışma ile benzer olmadığı görülmektedir.¹⁹ Bunun nedeni bu çalışma örneklemini oluşturan öğrencilerin farklı bölümde

okuyor olmalarından ve büyük çoğunluğunun kadınlardan oluşmuş olmasından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca araştırmada kullanılan ortoreksiya nervoza ölçekleri arasındaki soru sayısı farklılığının da (ORTO-11 ve ORTO-15) bu durumda rol oynamış olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Beden Kütle İndeksi Sınıflamasına göre YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanlarının dağılımı

Ölçekler	BKİ	\bar{x}	SS	χ^2	p
YTT-40 Puanı	Zayıf	10.9	6.42	3.005	0.391
	Normal	10.3	7.07		
	Fazla Kilolu	11.8	7.85		
	Şişman	16.7	14.29		
ORTO-15 Puanı	Zayıf	38.1	3.21	0.385	0.943
	Normal	37.8	3.49		
	Fazla Kilolu	37.5	4.54		
	Şişman	37.5	1.73		
BITE Testi Puanı	Zayıf	7.4	3.60	20.745	0.000*
	Normal	10.3	6.33		
	Fazla Kilolu	15.5	7.01		
	Şişman	18.2	6.07		

YTT-40: Yeme Tutum Testi, ORTO-15: Ortoreksiya Nervoza Ölçeği, BITE: Bulimic Investigatory Test Edinburg, n: Sayı, \bar{x} : Ortalama, SS: Standart Sapma, χ^2 : Kruskal Wallis Testi, *: $p < 0.05$

Tablo 5. Öğrencilerin BKİ, YTT-40, ORTO-15 ve BITE testi puanları arasındaki ilişki

		BKİ	YTT-40	ORTO-15	BITE
BKİ	r	1			
	p				
YTT-40	r	0.380	1		
	p	0.000*			
ORTO-15	r	0.024	-0.286	1	
	p	0.732	0.000*		
BITE	r	0.437	0.415	-0.162	1
	p	0.000*	0.000*	0.025*	

YTT-40: Yeme Tutum Testi, ORTO-15: Ortoreksiya Nervoza Ölçeği, BITE: Bulimic Investigatory Test Edinburg, r: Spearman Korelasyon katsayısı, *: $p < 0.05$

Öğrencilerin ORTO-15 testi puan ortalaması cinsiyete göre karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerin puan ortalaması (37.7±3.5), kadın öğrencilerin puan ortalamasından (39.5±37.7) daha düşük olarak bulunmuştur. Benzer şekilde Özenoğlu ve arkadaşları tarafından 2015 yılında yapılan bir çalışmada erkeklerin ortorektik eğilimlerinin kadınlara oranla daha düşük olduğu görülmüştür.²¹ Asal Ulus ve arkadaşlarının çalışmasında ise her iki cinsiyette alınan puanların benzer olduğu bulunmuştur (Tablo 2).²²

Öğrencilerin YTT-40 puanları cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde hem erkek hem de kadınların çoğunluğunun düşük risk grubunda olduğu görülmektedir (sırasıyla %77.8 ve %82.5). Beslenme ve Diyetetik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %35.7'si YTT'den ≥30 puan almışlardır.²³ Bu çalışmada ise bu oran %17.6 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin %73.3'ünün ortorektik eğilime sahip olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinde yapılan çeşitli çalışmalarda ON eğilimi farklı oranlarda saptanmıştır. Buna göre ON eğilimini Uzdil ve ark.²⁴ %76.4, Dege ve ark.²⁵ %59.2, Çobanoğlu ve ark.²⁶ ise %72.2 olarak rapor etmiştir. Literatürde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla ON eğilimine sahip oldukları bildirilmiştir.^{27,28} Bu çalışmada literatüre benzer şekilde kadınların ON eğiliminin erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (sırasıyla %73.6 ve %66.7) (Tablo 3). Bu durumun, sağlıklı ve kaliteli besinleri ve kısıtlayıcı diyet programlarını tercih etme eğiliminin ve beden imajına gösterilen önemin son yıllarda kadınlar arasında artış göstermesinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Beden Kütle İndeksi; yeme bozukluklarının değerlendirilmesinde önemli bir belirteç olarak kullanılmaktadır. Ulaş ve ark.²⁹ tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada YTT-40 puanı ile BKİ'nin ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada da benzer şekilde yeme tutumu ile BKİ arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu ve BKİ artışıyla birlikte YTT-40 puanlarının arttığı

görülmüştür. YTT-40 puanının BKİ arttıkça yükselen değerler göstermesi artan ağırlık artışı ile birlikte yeme tutumunun değiştiğini göstermektedir.

Badrasawi ve ark.³⁰ tarafından yapılan bir çalışmada, yeme bozuklukları arasında TYB'nin, özellikle kadınlar arasında yüksek prevalansa sahip olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada ise bu durumla zıt olarak TYB oranının erkeklerde (%44.5) kadınlara göre (%10.0) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun, erkeklerde vücut geliştirmeye yönelik dış görünüşleri ile daha çok ilgilenmeye başlama, sosyal medyayı yaygın kullanma ve beden algısı gibi faktörlerden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada YTT-40 puanı ile BKİ sınıflaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=0.380; p<0.05). Öğrencilerin BKİ değerleri arttıkça yeme bozukluğuna yatkınlık durumları da artmaktadır.

YTT-40 puanı ile ORTO-15 puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (r = -0.286; p<0.05). Yapılan benzer çalışmalarda da YTT-40 puanı ve ORTO-15 puanının negatif ilişkili olduğu ve yeme tutumunda bozulma arttıkça ortorektik eğilimde de artış olacağı bildirilmiştir (p<0.05).^{25,31,32} Bu çalışma sonuçlarından farklı olarak Alkan ve arkadaşlarının çalışmasında ise YTT-40 ve ORTO puanları arasında pozitif ilişki olduğu bildirilmiştir (Tablo 5).³³

Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde öğrenim göre öğrencilerin %17.6'sının YTT-40, %11.4'ünün TYB ve yaklaşık üçte ikisinin de ON açısından riskli olduğu görülmüştür. BKİ sınıflamasına göre gruplar arasında YTT-40 ve ORTO-15 puan ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencileri geleceğin diyetisyen adayları olarak toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda önemli bir rol sahibidir. Bu grupta yeme bozukluklarının önlenmesi için, öğrencilere yönelik yeterli ve

dengeli beslenme ve yeme bozuklukları konusunda eğitimler verilerek bu konuda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin çoğunluğunun kadınlardan oluşması ve çalışmanın tek bir üniversitede yürütülmüş olması bu çalışmanın kısıtlılıkları arasında yer almaktadır.

Yazar katkıları: Y.A.: Planlama, veri toplama, analiz, yorum, makale yazma.

P.S.K.: Planlama, veri toplama, yorum, eleştirel inceleme.

Çıkar çatışması: Yazarların çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Mali destek: Bu çalışmada herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Kaynaklar

1. American Psychiatric Association. The diagnostic and statistical manual of mental disorders: *DSM-5*. Washington DC; 2013.
2. Varga M, Dukay-Szabó S, Túry F, van Furth EF. Evidence and gaps in the literature on orthorexia nervosa. *Eat Weight Disord* 2013; 18(2):103-111. doi:10.1007/s40519-013-0026-y.
3. Keski-Rahkonen A, Mustelin L. Epidemiology of eating disorders in Europe: prevalence, incidence, comorbidity, course, consequences, and risk factors. *Curr Opin Psychiatry* 2016; 29(6): 340-345. doi:10.1097/YCO.0000000000000278.
4. Parker SC, Lyons J, Bonner J. Eating disorders in graduate students: exploring the SCOFF questionnaire as a simple screening tool. *J Am Coll Health* 2005; 54(2): 103-107. doi:10.3200/JACH.54.2.103-107.
5. Şanlıer N, Ayhan Y, Alyakut Ö. An evaluation of eating disorders among a group of Turkish university students. *Appetite* 2008;51(3):641-645. doi:10.1016/j.appet.2008.05.058.
6. Akbulut G. Endokrin ve Kardiyometabolik Hastalıklarda Tıbbi Beslenme Tedavisi. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi; 2019.
7. Macit MS, Akbulut G. Vücut Ağırlığı Denetimi: Obezite ve Yeme Bozukluklarında Tıbbi Beslenme Tedavisi. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi; 2016.
8. Reiter CS, Graves L. Nutrition therapy for eating disorders. *Nutr Clin Pract* 2010; 25(2): 122-136. doi:10.1177/0884533610361606.
9. Mahn HM, Lordly D. A review of eating disorders and disordered eating amongst nutrition students and dietetic professionals. *Can J Diet Pract Res* 2015; 76(1): 38-43. doi:10.3148/cjdpr-2014-031.
10. Meule AV, von Rezori V, Blechert J. Food addiction and bulimia nervosa. *Eur Eat Disord Rev* 2014; 22(5): 331-337. doi:10.1002/erv.2306.
11. Garner DM, Olmsted MP, Bohr Y, Garfinkel PE. The eating attitudes test: psychometric features and clinical correlates. *Psy Med* 1982; 12(4): 871-878.
12. Savaşır I, Erol N. Yeme tutum testi: Anoreksiya nervoza belirtileri indeksi. *Türk Psikoloji Dergisi* 1989; 7: 19-25.
13. Donini LM, Marsili D, Graziani MP, Imbriale M, Cannella C. Orthorexia nervosa: validation of a diagnosis questionnaire. *Eat Weight Disord* 2005; 10(2): 28-32. doi:10.1007/BF03327537.
14. Arusoğlu G, Kabakçı E, Köksal G, Merdol TK. Ortoreksiya Nervoza ve Orto-11'in Türkçeye uyarlama çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2008; 19(3): 283-291.
15. Henderson M, Freeman C. A self-rating scale for bulimia the 'BITE'. *BJPsy* 1987; 150(1): 18-24. doi:10.1192/bjp.150.1.18.
16. WHO. Body Mass Index - BMI. <https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/nutrition/a-healthy-lifestyle/body-mass-index-bmi>. 15 Ekim 2021'de erişildi.
17. Dege G, Alphan ME. Determination of orthorexia nervoza in university students. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi* 2021;4(2):46-60.
18. Usta E, Şen S, Aygin D, Sert H. Hemşirelik öğrencilerinin yeme tutumları ve obsesif-kompulsif belirtileri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2015; 2(2): 187-197. doi:10.17681/hsp.48687.

19. Duran S. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde ortoreksiya nervoza (sağlıklı beslenme takıntısı) riski ve etkileyen faktörler. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2016; 3: 220-226. doi:10.5505/ptd.2016.03880.
20. Nevşioğulları C. Beslenme ve diyetetik öğrencilerinde yeme bozuklukları ve obsesif kompulsif belirtilerin değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans tezi). İstanbul, Türkiye: İstanbul Okan Üniversitesi; 2018.
21. Özenoğlu A, Dege G. Üniversite gençliğinde yeme bozukluğunun yordayıcıları olarak benlik saygısı ve beslenme eğitiminin ortoreksiya nervoza gelişmesi üzerine etkisi. *Bozok Tıp Dergisi*, 2015; 5(3): 5-14.
22. Asal Ulus C. ve Taşçı B, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik bölümünde okuyan öğrencilerin ortoreksiya nervozaya eğilimlerinin belirlenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi* 2021;6(1): 63-68. doi:10.47115/jshs.772051.
23. Gunes FE, Aktaş A, Kargin D. The relationship between social media use, eating attitude and body mass index among nutrition and dietetic female students: A cross-sectional study. *Revista Española de Nutrición Humana y Dietética* 2021;25(1): 78-86. doi:10.14306/renhyd.25.1.1094.
24. Uzdil Z, Kayacan AG, Özyıldırım C ve ark. Adölesanlarda ortoreksiya nervoza varlığı ve yeme tutumunun incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi* 2019; 4(1): 8-13.
25. Dege G, Alphan ME. Determination of orthorexia nervoza in university students. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi* 2021;4(2): 46-60.
26. Çobanoğlu Z, Akman M. Consideration of healthy eating obsession (Orthorexia nervosa) for students educated in nutrition and dietetics department. *J Pharm Pharmacol* 2021; 9: 35-43. doi:10.17265/2328-2150/2021.02.001.
27. Parra-Fernandez ML, Rodriguez-Cano T, Onieva-Zafra MD, Perez-Haro MJ, Prevalence of orthorexia nervosa in university students and its relationship with psychopathological aspects of eating behaviour disorders. *BMC Psychiatry* 2018;18(1):364. doi:10.1186/s12888-018-1943-0.
28. Roncero M, Barrada JR, Perpina C. Measuring orthorexia nervosa: psychometric limitations of the ORTO-15. *Spanish J Psychol* 2017;20, 1-9. doi:10.1017/sjp.2017.36.
29. Ulaş B, Uncu F, Üner S. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde olası yeme bozukluğu sıklığı ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2013; 2: 15-22.
30. Badrasawi MM, Zidan SJ. Binge eating symptoms prevalence and relationship with psychosocial factors among female undergraduate students at Palestine Polytechnic University: a cross-sectional study. *J Eat Disord*, 2019;7(1):1-8. doi:10.1186/s40337-019-0263-1.
31. Sanlier N, Yassibas E, Bilici S, Sahin G, Celik B. Does the rise in eating disorders lead to increasing risk of orthorexia nervosa? Correlations with gender, education, and body mass index. *Ecol Food Nutr* 2016; 55(3): 266-278. doi:10.1080/03670244.2016.1150276.
32. Sünbül S, Bayrak E. Eating attitudes and orthorexia nervosa tendencies in a sample of Turkish university students: A cross-sectional study. *Prog Nutr* 2021;23(4)1-9. doi:10.23751/pn.v23i4.11607.
33. Alkan ŞB, Solak R, Gürbüz E ve ark. Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinde yeme davranış bozukluğu ve beden algısı: Kesitsel bir çalışma. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2019; 2(2): 38-44.